Prismet

INNHOLD

- 63 Drømmeskjemautfyllere [LEDER]
- 65 Endringer i forståelsen av dannelsen i skolens religions- og livssynsfag
Av Camilla Stabel Jørgensen [FORSKNING]
- 85 Hvordan lese islamske ornamenter i skolen?
Av Geir Winje [forskning]
- 95 Kan filosofen Michel Foucault få barnehageplass?
Av Åse Nylenna Akslen [REFLEKSJON]
- 105 Dåpssamtalen i en ny tid
Av Runar J. Liudden [PRAKSIS]
- 113 «If I can't exist without learning, then yes, learning is almost
synonymous with living» Afdal: *Religion som bevegelse. Læring,
kunnskap og mediering.*
Av Geir Skeie [BOKMELDING]
- 115 Kristen tro – oppdatert
Av Birgitte Lerheim og Roger Jensen [BOKMELDING]

REDAKTØR: Ph.D Gunnfrid Ljones Øierud

REDAKSJONSSEKRETÆR: Turid K. Vevatne (turid.kristensen.vevatne@iko.no)

REDAKSJON: dr. theol. Geir Afdal, Ph.D Heid Leganger-Krogstad, dr.art. Astri Ramsfjell,
dr. art. Nora Stene og Ph.D Andrew Thomas

REDAKSJONSRAÐ: Asbjørn Hirsch, Kai Ingolf Johannesen, Robert W. Kvalvaag, Jan Opsal,
Sidsel Lied, Ruth Ingrid Skoglund, Helje Kringlebotn Sodal, Reidar Aasgaard

REDAKSJONENS ADRESSE: IKO – Kirkelig pedagogisk senter, Pb 2623, St. Hanshaugen, 0131 Oslo.
<http://www.iko.no/prismet>

Artikler gjengitt i tidsskriftet vil bli lagret elektronisk i forlagets database og gjort tilgjengelig i tidsskriftets elektroniske arkiv og på annen måte i samsvar med tidsskriftets retningslinjer. Tidsskriftet kommer med fire nummer per år.

Abonnement 2014: kroner 790 for institusjoner, kroner 480 for privatpersoner, kr 290 for studenter.

Abonnement bestilles fra IKO-Forlaget AS, Pb 2623, St. Hanshaugen, 0131 Oslo. Telefon +47 22 59 53 00,
e-post: ordre@iko.no, www.iko.no

Utgitt med støtte fra Norges forskningsråd

LEDER: DRØMMESKJEMAUTFYLLERE - i skole, barnehage og trosopplæring

«Flere elever må få møte sin drømmelærer», sa statsministeren i siste nyttårstale. Begrepet «drømmeskjemautfyller» kom noen uker etterpå i en kommentar om skjemastyrt måling i skolen (S. E. Omdal i Stavanger Aftenblad 18. januar). Kommentaren var aktualisert av nyheter fra skolen i Sandefjord, der lærerne protesterte på det politiske kravet om at de i skjemaform skulle gjøre detaljert rede for elevers grad av måloppnåelse. Gjør politiske føringer at en får drømmeskjemautfyllere i stedet for drømmelærere?

Innenfor skolen er dette en klar spenning. Formålsparagrafen nevner utforskertrang, skaperglede, engasjement, åndsfrihet, nestekjærlighet og miljøbevissthet, mens mye tyder på at forventningene om målbare resultater blir sterkere og tillegges mer vekt. Og det er ikke enkelt å måle grad av skaperglede, eller i hvor sterk grad eleven bygger på verdier som tilgivelse og solidaritet.

Spenningen finnes imidlertid ikke bare innenfor skolen, selv om det er denne som så langt kanskje har fått størst oppmerksomhet i den offentlige debatten. Den finnes også innenfor barnehage og trosopplæring. I barnehagesammenheng diskuteres kartlegging og

bruk av ulike pedagogiske program, og enkelte stemmer har tatt til orde for læringsmål også i barnehagen. KiFo-forsker Ulla Schmidt pekte nylig i et foredrag på at måling, markeds-orientering og resultatstyring heller ikke er fremmed innenfor trosopplæringsfeltet (kompetansenettverk for trosopplæring, Diakonhjemmet, 29. april). Målet med de statlige midlene til trosopplæringsreformen er trosopplæring til alle døpte. For å vurdere hvor effektivt disse midlene benyttes, kartlegges antall timer trosopplæring som tilbys, og antallet barn og unge som deltar i de ulike trosopplærings-tiltakene. Rapportering av målbare størrelser har dermed sin plass også i forbindelse med trosopplæring, og grad av måloppnåelse rapporteres til bevilgende myndigheter og styrende organer.

Utfordringen her er åpenbar. Om vi skal bruke økonomibegreper, så handler det om insentiver. Det som måles og rapporteres, det som det evalueres ut fra, har en tendens til å bli vektlagt i større grad enn det som ikke måles. Måling og rapportering gir et insentiv til å prioritere det som måles. Men det målbare er ikke nødvendigvis det som er viktigst. At noe måles, og noe annet ikke, kan styres mer av hva som er mulig å måle enn av

hva som egentlig er viktig.

En tidligere daglig leder i en menighet i Oslo beskriver hvordan han hadde som oppgave å rapportere inn menighetens aktivitet – men ikke fikk det til å gå helt opp. «Blant kollegene mine var det en diakon. En utrettelig hederskvinne som utgjorde en stadig hodepine. For søsterparten av alt hun gjorde unndro seg statistikkene og skjemaene: Hvordan telle den økte livskvaliteten beboerne på eldrehjemmet fikk av omsorgen og samtalene hun bidro med? Eller tryggheten usikre ungdommer fikk av hennes stillferdige og inkluderende tilstedeværelse? Andakter, eldretreff og kirkeskyss kan man telle og registrere. Men så hendte det at hun kjørte en dame hjem fra kirka, og i bilen begynte damen å fortelle om hvor redd hun var for å dø. Så diakonen ble med henne hjem, satte over kaffen og ble sittende og lytte helt til det ble middag, og da lagde hun middag, og så snakket de litt til, helt til en form for sjelefred langsomt vokste fram. Et glitrende stykke diakonalt arbeid. Men elendig tilpasset Kommune-Stat-Rapporteringen som «gir statistikk om ressursinnsats, prioriteringer og måloppnåelse i det offentlige». Redusert dødsangst er rett og slett ikke særlig målbart. Og dermed finnes det ingen plass til slikt i Skjema 28NB, som skal sikre måloppnåelsen og styre prioriteringene.» (Torkil

Hvidsten, «Kirken den er et målstyrt hus», <http://www.kristenogprogressiv.no/?p=1359>)

Kontroll med offentlige midler er nødvendig, og en viss grad av måling og rapportering virker uunnngåelig. Utfordringen er å ikke la dette få for stor innflytelse over praksis, men forsøke å motvirke de mulige uheldige bieffektene: Å utforme praksis ut fra grunnleggende verdier og formål, mer enn ut fra hva som gir utslag som er målbare – det være seg testbar kompetanse eller antall oppmøtte. Jeg tror dette krever en bevissthet om disse mekanismene, og et vedvarende stykke arbeid i form av selvpåminnelse og kollegapåminnelse om hva som er viktigst i det vi holder på med.

I dette nummeret av Prismet finnes forskningsartikler om dannelse og om islamsk kunst i RLE, en artikkel om hvordan Foucaults tenkning kan være en ressurs i barnehagen, en praksisartikkel om dåpssamtale, samt bokmeldinger. Jeg tror alle disse tekstene kan være stimulerende for religionspedagogisk virksomhet som dreier seg om det viktige, ikke bare det enkelt målbare.

Gunnfrid Ljones Øierud